

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТЬ З ДОМАШНЬОГО ЧИТАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ З МЕТОЮ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

ORGANIZATION OF HOME-READING CLASS FOR STUDENTS OF ECONOMIC SPECIALTIES WITH THE PURPOSE OF DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATION COMPETENCE

У статті розглядається доцільність організації занять з домашнього читання для розвитку іншомовної професійної комунікативної компетенції. Показано, що основним завданням іншомовного навчання є професійно орієнтоване спілкування. Взятю до уваги, що вибір професійно орієнтованих текстів для проведення аудиторного заняття із домашнього читання дає змогу досягати високого рівня підготовки фахівців, інтегруючи мовну та професійну сфери. Розроблено комплекс практичних завдань для проведення домашнього читання з урахуванням певних вимог та визначено етапи роботи з текстами з домашнього читання. Обґрунтовано необхідність використання такого виду навчальної діяльності для розвитку комунікативних здібностей майбутніх фахівців економічних спеціальностей.

Ключові слова: домашнє читання, професійно орієнтовані тексти, професійна іншомовна комунікативна компетенція, фахівець економічної сфери, професійна іноземна мова.

В статье рассматривается целесообразность организации занятий по домашнему чтению для развития иноязычной профессиональной коммуникативной компетенции. Показано, что основной задачей иноязычного обучения является профессионально ориентированное общение. Принято во внимание, что выбор профессионально ориентированных текстов для проведения аудиторного занятия по домашнему чтению позволяет достичь высокого уровня подготовки специалистов, интегрируя языковую и профессиональную сферы. Разработан

комплекс практических заданий для проведения домашнего чтения с учётом определённых требований и определены этапы работы с текстами по домашнему чтению. Обоснована необходимость использования данного вида учебной деятельности для развития коммуникативных способностей будущих специалистов экономических специальностей.

Ключевые слова: домашнее чтение, профессионально ориентированные тексты, профессиональная иноязычная коммуникативная компетенция, специалист экономической сферы, профессиональный иностранный язык.

Expediency of organizing home-reading classes for the development of foreign language professional communication skills is revealed. It is shown that the main task of foreign language teaching is professionally-oriented communication. The author has taken into account that the choice of professionally-oriented texts for conducting a home-reading class allows to achieve a high level of training of specialists, integrating the language and professional spheres. A set of practical tasks for home reading classes has been worked out. Certain requirements and the stages of working with the home-reading texts have been defined. The necessity of using this kind of educational activity (home-reading) for the development of communication skills of future specialists in economic sphere have been justified.

Key words: home reading, professional-oriented texts, professional foreign language communicative competence, specialist in economic sphere, professional foreign language.

УДК 378:330

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085.2019.12-1.14>

Гриців В.Б.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри менеджменту
та соціально-гуманітарних дисциплін
Львівського навчально-наукового
інституту ДВНЗ «Університет
банківської справи»

Постановка проблеми у загальному вигляді.

У сучасному суспільстві професійна спрямованість навчання передбачає розвиток високої культури читання з метою підготовки висококваліфікованих фахівців. Необхідність досягнення високого рівня професійної компетенції випускників особливо гостро відчувається саме тоді, коли спілкування іноземною мовою є невід'ємною частиною життя фахівців будь-якої спеціальності. Саме тому змінюються вимоги до викладання іноземної мови, рівня практичного оволодіння студентами уміннями спілкуватися в усній і письмовій формах у типових сферах і нетипових професійних ситуаціях. За умов розвитку міжнародної співпраці проблема формування професійної іншомовної комунікативної компетентності у студентів економічних спеціальностей набуває особливої важливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розгляду основних питань, пов'язаних з навчан-

ням домашнього читання, присвячена ціла низка робіт І. Полюк (особливості формування компетенції у читанні іноземною мовою немовних факультетів), М. Князева та М. Рябих (оптимізація проведення занять із домашнього читання молодших курсів), Т. Козак (домашнє читання як спосіб формування лексичного простору у студентів факультету міжнародних відносин), Т. Швець (домашнє читання як форма організації роботи над текстом), С. Кожушко (навчання професійної іноземної мови майбутніх економістів), Л. Цибулько, Т. Ткаченко (роль самостійного читання студентів неспеціальних факультетів), Н. Петрушова, В. Люлька (принципи організації домашнього читання іноземною мовою студентами непрофільних спеціальностей).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак аналіз наукової літератури показав, що, незважаючи на досить

велику кількість праць науковців, проблема організації занять з домашнього читання для розвитку іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців економічних спеціальностей не є досить розкритою.

Мета статті – проаналізувати доцільність організації занять з домашнього читання для розвитку іншомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців економічних спеціальностей, з'ясувати особливості процесу організації роботи над текстами з домашнього читання на заняттях професійної іноземної мови на основі комплексу вправ за матеріалами твору Роберта Кіосакі "Rich Dad, Poor Dad".

Виклад основного матеріалу. Під домашнім читанням І. Тітаренко розуміє обов'язкове для всіх студентів, додаткове щодо підручника, постійне читання з метою отримання змістовної інформації. Для того щоб це читання було постійним і обов'язковим, воно має бути посильним. Тому тексти мають бути легкими (адаптованими) з художньої, громадської, політичної та науково-популярної літератури, що містять переважно знайомий студентам лексико-граматичний матеріал [5].

Домашнє читання може бути охарактеризовано як безперекладне, комунікативне читання; гнучке читання про себе (побіжне або в уповільненому темпі); «зріле» читання. Це, як вказує М. Наказнюк, – навчальна діяльність, найбільш близька до «читання для задоволення», яке є вищим етапом уміння читати іноземною мовою [3, с. 139].

Домашнє читання, на нашу думку, має виконувати важливу роль у вдосконаленості мовленнєвих навичок студентів, зокрема на основі прочитаного.

Таким чином, необхідно приділяти постійну увагу розвитку навичок розуміння іншомовних текстів, не перекладаючи їх рідною мовою. Позитивних результатів у виробленні таких навичок в умовах університету досягнути значно важче, ніж усіх інших аспектів практичного оволодіння іноземною мовою, яке є основною метою її вивчення у немовному закладі. Це вміння має першорядне значення у практичній роботі майбутнього фахівця після закінчення ВНЗ, коли йому доводиться знайомитися з великою кількістю іноземної літератури з його фаху та вибирати з неї потрібну йому інформацію [2, с. 322].

Науковець Л. Коваль відзначає, що студентам – майбутнім фахівцям – необхідно набути як професійної компетенції, так і комунікативної іншомовної компетенції, яка вважається сформованою, якщо майбутній фахівець використовує іноземну мову, щоб самостійно отримувати і розширювати свої знання і досвід [2, с. 319].

Так, оволодіння майбутніми економістами основами комунікативної компетенції є кінцевою метою професійно орієнтованого викладання

мов. Розвиток комунікативної компетенції у майбутніх фахівців-економістів у процесі вивчення професійної іноземної мови здійснюється в Львівському інституті ДВНЗ «Університет банківської справи» в рамках дисципліни «Професійна іноземна мова та міжнародні бізнес-комунікації» з урахуванням реальних комунікативних потреб майбутнього економіста під час спілкування з клієнтами та колегами. Мета комунікативної компетенції – вміти складати монологічне висловлювання на економічну тематику; складати мовний фон на задану тему; професійно спілкуватися з колегами та клієнтами; дотримуватися норм мовного етикету; брати участь у бесіді; формулювати запитання та обґрунтовано відповідати на них; володіти мовною ситуацією в професійній сфері спілкування.

З огляду на це, враховуючи недостатню кількість відведених годин для вивчення іноземної мови у немовному вузі, викладач мусить також оптимізувати зміст іншомовного навчання. Тобто матеріал має бути тематико-орієнтованим. Тенденція до професіоналізації іншомовної підготовки загалом реалізується у формуванні навичок спілкування за професійною тематикою. Тому формування іншомовної комунікативної компетентності, яке передбачає сумісність іншомовних навичок з предметним змістом під час виконання професійних завдань, видається як підхід, у межах якого викладання дисциплін кафедри змістовно буде спрямоване на досягнення цієї мети. Нині основним завданням іншомовного навчання є навчання професійно орієнтованого спілкування, а навчальний процес має бути практико орієнтованим. Отже, на нашу думку, вибір професійно орієнтованих текстів для проведення аудиторного заняття із домашнього читання дасть змогу досягти більш високого рівня підготовки фахівців, інтегруючи мовну та професійну сфери.

Читання творів літератури стимулює дискусію та вміння виражати власну думку та надає студентам можливість оволодіти ефективними зразками для навичок письма. Не менш важливими моментами розширення кругозору, поглиблення ерудиції та суттєве підвищення загальнокультурного рівня, що є однією з кваліфікаційних вимог майбутнього працівника економічної сфери. Читання художніх творів в оригіналі є складною і багатоплановою роботою, яка вимагає врахування як ступеня його інформованості та рівня підготовки до сприйняття (з метою подальшого опрацювання) інформації, що містить у собі текст.

Читання професійно орієнтованих текстів вимагає і від студента, і від викладача сформованості нових навичок та більш високого рівня розвитку вмінь читати і розуміти прочитане. Дедалі більшого поширення в методиці навчання іноземної мови в немовному ВНЗ набуває когнітивно-кому-

нікативний підхід, що розглядає текст як єдність комунікації та когніції. Таке читання вимагає від студента не вміння читати взагалі, а читання з метою подальшого використання інформації тексту, будь-то написання анотації, переказ в аудиторії, складання плану або цитування в науковому дослідженні, тобто зрілого читання [1, с. 315].

Слід зазначити, що основне призначення текстів з домашнього читання – це не тільки отримання інформації з текстів іноземною мовою, але й збагачення лексичного запасу в певній сфері, активізація граматичних конструкцій, а як результат – розвиток комунікативної компетенції. Щодо мети організації домашнього читання, то тут слід визначити дві тенденції:

читання з метою зрозуміти текст;

читання як підготовка до бесіди за матеріалом прочитаного.

Читання з метою зрозуміти текст тісно пов'язана із самостійною роботою студента. Що стосується другої тенденції, то слід зазначити, що ускладнення читання вправами та завданнями – необхідна умова, що мотивує у майбутньому мовленеву діяльність під час вивчення англійської мови.

Розробляючи передтекстові і післятекстові вправи, слід взяти до уваги, що вони мають відповідати певним вимогам. Вони мають бути не надто складними для всіх студентів групи за своїм обсягом та лексико-граматичним наповненням і враховувати поступовий рух від простих до складних видів роботи, а також мають сприяти тому, що ті, хто навчаються, будуть здійснювати власне мислення. У такому разі викладач мусить намагатися активізувати всі види мовленнєвої діяльності студентів.

Відповідно до навчальної робочої програми дисципліни «Професійна іноземна мова та міжнародні бізнес-комунікації» наприкінці 1-го та 2-го семестрів студенти Львівського навчально-наукового інституту мають опрацювати певну художню літературу й отримати за цей вид діяльності ту кількість балів, яка відповідає шкалі оцінювання.

Для досягнення очікуваного результату нами було обрано книгу Роберта Кіосакі "Rich Dad, Poor Dad" та розроблено низку завдань для активації лексики, граматичних конструкцій та розвитку навичок іншомовної комунікації.

Хоча цей твір і базується на вивченому лексичному та граматичному матеріалі, він, беззаперечно, дає студентам можливість розширити свій словниковий запас з фінансової сфери, поглибити свої знання щодо формування навичок ощадності та вміння керувати власними активами, допомагає невимушено висловлювати свою думку та суперечити протилежній.

Нами було опрацьовано та апробовано таку розробку для аудиторної роботи з домашнім читанням.

Home Assignment

Robert Kiosaki "Rich Dad, Poor Dad" [6]

Introduction (pp.2–8)

Pre-reading

Warm-up session

What do you know about the author of the book?

Have you ever played a "Monopoly"? What are the rules?

What other books by the author have you read or heard about?

Explain the meaning of the following words

To recruit, an investor, an accountant, to apply for, promotion, retirement.

Match the words with the synonyms

1. to have money to burn	a) resources
2. to wind up	b) beginner
3. a freshman	c) to finish
4. estate	d) person's property
5. assets	e) property
6. to lay off	f) an attempt
7. striving	g) to dismiss

While Reading

I Find the following word combinations in the text. Reproduce the situations in which they were used.

p. 2 diploma with honours
in accordance with
to be recruited by
retirement funds
to fall on deaf ears	p. 3 to dawn on smb
to wind up in debt
rapidly changing world
compound interest
to educate smb on financial matters
p.4 to have money to burn
estate tax
affluent adult
monthly cash flow	p. 6 to cover the gamut
gapes between haves
and have not
to announce a downsizing
on the stock exchange
in random pieces
to strive for

II Find in the text the following words and combinations in Ukrainian and use them in the sentences of your own.

p. 2 йти тим же шляхом
витратити все багатство
закінчити вищий
навчальний заклад
ввічливий молодий
чоловік	p. 3 покладатися на
роботу, яка дає впевненість
на відміну від
p. 4 сплатити іпотеку
маскувати
балансовий звіт, звіт
про доходи	p. 6 грати за старими
правилами
бути звільненим
бути укладеним (про
книгу)

Post-Reading

Match the halves of the sentences

- If you don't get good grades/ you won't get into college.
- If you don't graduate from college/ you won't get a good job.
- If I follow your advice/ I'll wind up like you.
- If I learn what this game teaches/ I will be free to do what my heart wants.

5. If I learn this/ I won't have to worry about job security.

Questions for discussion

1. What is a Rat Race? The business owners didn't like the game. Why?

2. Should the advice our parents give to us correspond to the time we live in?

3. The world changed but education has not changed with it. Do you agree? Prove your answer.

4. To stuck in a traffic jam. (It's not a direct meaning). What did Kiosaki mean by saying it?

5. The author in the text very often uses the following word combination "secure job". How do you understand it? What does a secure job mean to you?

Важливе місце у передтекстовій частині завдань посідає вправа, спрямована на засвоєння тематичної лексики, що складається із синонімів та тематичних груп слів, за якими визначають зміст художнього тексту, тобто тематична лексика також є важливим орієнтиром. І, звичайно, передтекстові завдання передбачають розширення фонових знань (визначення своєрідності та художнього значення уривку, бесіда про автора твору та ін.).

На нашу думку, завдання, в яких передбачено знайти в тексті вираз чи словосполучення та передати, в якому контексті їх було вжито, не тільки контролюють рівень знання тексту та ефективність його самостійного опрацювання, вони допомагають закріпити лексичний матеріал, автоматизувати мовленнєві зразки і привернути увагу студентів до найважливіших подій уривку. Таке завдання допомагає студентам переказувати невеликі уривки без великих зусиль та одночасно дає змогу мимоволі запам'ятати нові фрази у звичному для них контексті.

Оскільки вступ до книги, котру ми розглядаємо, пронизаний реченнями умови першого типу, нами було обрано завдання, в якому потрібно з'єднати дві окремі частини речення в одне. Після виконання цього завдання студентів можна попросити запропонувати своє продовження тієї чи іншої умови.

Інформація, яку отримують студенти економічних спеціальностей читаючи тексти для домашнього читання, сприяє самостійному мисленню, спонукає до ініціативного мовлення, в якому студенти вчаться відображати власні думки та погляди на загальні речі, а також ті, що стосуються майбутньої професійної діяльності. За правильної організації роботи з домашнього читання у студентів формується художній смак, вони вчаться аналізувати та узагальнювати, аргументовано висловлювати власну позицію і адекватно сприймати мову співрозмовника.

Таким чином, використання розробок з домашнього читання має на меті допомогти студентам зрозуміти цінність того матеріалу, який вони читають, в плані змісту та засобів його вираження.

Така організація заняття з домашнього читання сприяє ефективній аудиторній і самостійній роботі студентів.

Висновки. Таким чином, використання домашнього читання як виду навчальної діяльності на заняттях іноземної мови має бути обов'язковим і регулярним. Головною метою цього виду роботи є не лише тренування навичок читання, але й розвиток іншомовної комунікативної компетенції. Відбір текстів для домашнього читання та етапи роботи над ними залежать як від рівня володіння іноземною мовою студентами, так і від майстерності викладача. Якщо робота з домашнього читання організована коректно та відбувається регулярно, то такий вид навчальної діяльності стає значимим підґрунтям для подальшого саморозвитку та самовдосконалення студентів.

Для ефективної роботи над текстом для домашнього читання доцільно організовувати заняття з домашнього читання у поєднанні з методичними рекомендаціями для студентів. Інтенсивна самостійна та аудиторна робота студентів з художнім твором значно підвищує якість навчання англійської мови на першому курсі.

Отже, використання професійно орієнтованих книг під час аудиторного заняття, присвяченого домашньому читанню, забезпечує інтегративний характер як іноземної мови, так і важливих компонентів майбутньої професії зокрема. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у розробці методичних рекомендацій студентам для самостійного професійно орієнтованого іншомовного читання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно орієнтованого читання в немовному ВНЗ. Київ : ІНКІОС, 2005. 315 с
2. Коваль Л. Формування у студентів немовних вищих навчальних закладів англійської професійно орієнтованої мовної компетенції. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2010. № 20(4), с. 318–321.
3. Наказнюк Н.И. Принципы отбора текстов для занятий по домашнему чтению для студентов лингвистических специальностей. *Вопросы методики преподавания в вузе : сборник статей*. Выпуск 10. Санкт-Петербург : Нестор, 2007. С. 138–143.
4. Рогова Г.В. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. Москва : Просвещение. 1991.
5. Титаренко І.С. Домашнє читання як засіб навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 15(1). Луганськ. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_15%281%29_24.
6. Kiosaki R.T. Rich Dad, Poor Dad. 2012. URL: http://www.lequydonhanoi.edu.vn/upload_images/S%C3%A1ch%20ngo%E1%BA%A1i%20ng%E1%BB%AF/Rich%20Dad%20Poor%20Dad.pdf.